

Nizozemská policejní praxe

Anotace: Zkušenosti a informace ze zahraničí jsou to, k čemu mají tuzemští policisté stále poměrně obtížný přístup. Přitom právě v zahraničí je možné zjistit, jak je možné policejní práci dělat jinak. Jinak může znamenat lépe, ale samozřejmě i hůře. V obou těchto případech je ale jasné, že každá zkušenost, již někým ověřená v praxi, se může jednoho dne hodit. Článek předkládá proto materiál, jak vnímal práci a podmínky policistů v Nizozemí jeden ze severomoravských policistů.

Klíčová slova: Policie, policejní praxe, prevence, Community policing.

Bezpečnostní politika v Nizozemí

Zajišťování bezpečnosti je prvořadým úkolem správních orgánů. Boj proti narušování bezpečnosti vyžaduje společné úsilí správních orgánů, společenských organizací, podnikové sféry i občanů. Do jaké míry občané pocítují nedostatek bezpečnosti, záleží mimo jiné na místních podmínkách. Proto je především úkolem měst a obcí, aby spolu se svými místními partnery připravovaly a prováděly opatření zaměřená na bezpečnost. Orgány místní správy a samosprávy zde vystupují v roli režiséra.

Policie se často podílí na strategickém rozvoji péče o bezpečnost na místní úrovni, ale tato péče není výlučně policejní záležitostí. Policie ke své práci potřebuje partnery a hledá proto nejružnější možnost smysluplné spolupráce. Jednou z nich je například teritoriálně zaměřená policejní činnost, kterou chtějí jednotlivé policejní sbory dosáhnout zmenšení odstupe mezi veřejností a policií.

Základními úlohami nizozemské policie se obecně rozumí:

- dohled nad veřejnými prostory
- účinné udržování veřejného pořádku
- objasňování trestných činů
- pomoc lidem v nouzových situacích.

Policie působí uprostřed společnosti, co nejbližší k obyvatelstvu. Převážná většina policistů pracuje v základních útvech (okresech), kde se provádí drtivá policejní práce, která se přímo týká bezpečnosti obyvatel. Největší část policejní práce však tvoří prevence kriminality. Policisté proto při výkonu povolání úzce spolupracují se všemi sociálními skupinami obyvatelstva. Policie udržuje styky s podniky a institucemi, s občanskými spolky a mnoha dalšími subjekty. Nizozemská policie usiluje o zlepšení vztahu s veřejností tím, že svou činnost zaměřuje na konkrétní potřeby jednotlivých čtvrtí nebo obvodů.

Základní útvar policie má většinou k dispozici jednu nebo více policejních stanic a zabývá se:

- běžným policejním výkonem hlídkové služby autem, na motocyklu, jízdním kolem, pěšky a někdy také koňmo,
- poskytováním naléhavé pomoci,
- příjmem oznámení,
- udržováním styků s obyvatelstvem, podniky, institucemi a zájmovými organizacemi, jako jsou například občanská sdružení,
- pomocí při problémech v oblasti občanského soužití a další činnosti zaměřené na poskytování pomoci,
- kriminalistickým vyšetřováním,
- prevencí kriminality, např. formou poradenství o opatřeních proti vloupání,
- dohledem nad plynulostí a bezpečností silničního provozu, např. dopravními kontrolami, vyšetřováním dopravních nehod a návrhy opatření na zlepšení dopravy,

- kontrolou dodržování speciálních právních norem, jako např. zákona o alkoholických nápojích a pohostinství, zákona o zbraních a municí, zákona o hazardních hrách, zákona o otevírací době prodejen a zákona o rybolovu.

Pracuje se téměř vždy na směny, i když zdaleka ne všechny okrsky jsou pro veřejnost dostupné dvacet čtyři hodin denně (viz. další část textu).

V Nizozemí se s policejními sbory uzavírají úmluvy o základních úlohách. Na konci roku 2002 činil celkový stav nizozemské policie 52.500 pracovníků, z toho 36.800 výkonných policistů a 14.750 civilních zaměstnanců v administrativních a technických útvech. Podíl žen se pohyboval okolo 18 %.

Nizozemská policie se skládá z 25-ti regionálních sborů a jednoho Sboru celostátních policejních služeb (KLDP) s několika různými podpůrnými divizemi. Regionální sbory jsou pověřeny vykonáváním policejní činnosti v určité oblasti v tzv. policejním regionu. Velikost regionálních sborů je různá. Závisí na různých faktorech, jako například na počtu obyvatel, míře výskytu trestné činnosti a hustotě zástavby. Regionální sbory jsou rozděleny na okrsky a složky. Okrsky se většinou dále dělí na základní jednotky. Vedle civilní policie existuje v Nizozemí ještě policie s vojenským statutem – Královské četnictvo. Svým postavením a svou strukturou se Královské četnictvo dá přirovnat k italským Carabinieri, španělské Guardia Civil nebo francouzské Gendarmerie.

Nizozemská policie ve svém přístupu staví do značné míry na komunikaci a otevřenosti a zejména na řešení konkrétních místních problémů. Policejní práce je zde vnímána jako služba veřejnosti v tom smyslu, že musí být občanům co nejlépe dostupná a v takové formě, která je pro ně nejpříjemnější. Policejní služebny jsou proto budovány tak, aby se návštěvníci služebny cítili v těchto prostorách spokojeně. Jsou zpravidla vybaveny otevřenou recepcí, za níž pracují civilní zaměstnanci.

Vlastní zkušenost s tamní praxí

Zkušenosti zahraničních kolegů bylo možné uvidět na vlastní oči v praxi. Vybraní funkcionáři Policie ČR a zejména vedoucí těch policejních oddělení, jež byly zařazeny ve dvou etapách jako pilotní oddělení české policie určené pro zavádění Community policing¹⁾ do praxe Policie ČR, strávili v Nizozemí několikadenní stáže. Během stáží se nizozemští kolegové snažili v maximálně možné míře zodpovědět mnohdy náročné otázky českých policistů a těmto poskytnout ve velmi krátké době co nejširší obraz policejní práce v Nizozemí. Osobně jsem se na podzim roku 2006 této stáže taktéž zúčastnil, a v následující části článku se pokusím stručně shrnout alespoň některé z kladných postřehů, jinými slovy popsáno, postřehů, jež nebyly donedávna (některé nejsou dosud), standardem v práci Policie ČR. S ohledem na prostor, který může tento článek obsáhnout, je nutné uvést, že tyto postřehy jsou jen jedny z mála, které v podobě střepků mohou vytvořit obraz moderní služby zákazníkům, kterou Policie ČR a veřejná správa může poskytnout i v podmínkách České republiky. Nutno ještě předestřít, že popis policejní praxe v Nizozemí a její spolupráce s ostatními subjekty je natolik široký, že není v možnostech tohoto článku tento obsáhnout, proto je nutno tento článek brát jen jako přiblížení tamní praxe.

S obrazem nizozemské policie, s jakým jsem se in natura seznámil během své zahraniční návštěvy, lze konstatovat, že bezpečnostní, sociální a právní systém v Nizozemí poskytuje policistům jistoty a společenskou ochranu (odpověď na případnou čtenářovou odpověď lze nalézt v následujících řádcích). Nizozemská policie preferuje bezpečnost v ulicích, veřejný pořádek a kontroluje systematicky jeho dodržování, mohli bychom říci jako i v ČR. Nutno však poukázat na detaily, které však diferencují srovnání. Například uveďme na několika příkladech:

- **Plánování služeb.** „Základní policejní útvar – policejní okrsek“ funguje skutečně jako úřad, má úřední hodiny od pondělí do pátku jen v denní době, a mimo tyto stanovené úřední hodiny zajišťuje jen výkon hlídkové a dozorčí služby. V ulicích města (konkr. Tillburg – v době návštěvy) hlídkoví policisté obvodního oddělení zpravidla slouží každodenně denní služby, noční slouží jen čtyři noci v týdnu, od čtvrtku do neděle, v rámci prevence před případnými výtržnostmi páchanými cizinci, jenž vyhledávají víkendovou zábavu ve městě, a tímto zvyšují potencionální bezpečnostní riziko. Mimo obvodní oddělení funguje ve městě regionální policejní výjezdová základna s názvem 112, jenž zajišťuje naléhavé hlášení v podobě oznámení občana, zajišťuje pult centralizované ochrany, zadržení pachatele aj.
- **Přijetí oznámení.** Zajímavostí je, že tamní policie trestné činy, u kterých není od prvopočátku známa totožnost pachatele, pouze evidují a nikterak je již nešetří (pravidlo neplatí pro závažné trestné činy). Občan na obvodním oddělení sepíše pod dohledem recepční pracovníce policie (školené občanské pracovníce) dvoustránkový formulář pro pojišťovnu a po přidělení čísla jednacího spisu odchází občan s formulářem na pojišťovnu uplatňovat škodu. Když budu doslova citovat nizozemského policistu: „pokud občan hlásí krádež a nemá podezření na konkrétní osobu, policie nemusí do případu vstupovat, vždyť se jedná o právní vztah mezi občanem a pojišťovnou! Policie vstupuje na do procesu až při uplatňování práva proti pachateli, je-li znám“.
- **Dobrovolníci.** V Nizozemí je na rozdíl od České republiky běžnou praxí tzv. dobrovolnictví. Působí zde dobrovolníci, placení z fondu městského úřadu (nejedná se o jejich hlavní zaměstnání), tito jsou vybaveni radiostanicemi a mobilními telefony, jejichž komunikace je svedena na jeden centrální městský dispečink. V době návštěvy jsem se setkal s dobrovolníky v cyklohlídce. Na dispečinku pracují ve směnách vždy dva pracovníci městského úřadu, kteří mají za úkol vytěžovat kamerový systém města a být nápomocni těmto občanským hlídkám.
- **Systém služby a legislativní ochrana policistů.** Osobně jsem se také zúčastnil části noční služby se dvěma policistkami, které kupodivu tvořily jedinou dvoučlennou pěší hlídku obvodního oddělení ve městě Tillburg (přítomnost českých hostů byla pouze pozorovatelská, bez vlivu na počet členů a složení hlídky). Mladé policistky, povinně vybavené balistickými vestami, vyrazily do ulic města. Na uniformě měly oblečeny reflexní policejní vesty, aby byly v nočních hodinách zřetelně vidět pod kamerami městského bezpečnostního systému pracovníky městského dispečinku, se kterými byly na rádiovém spojení. Hlídka směřovala nejprve napříč městem na městský dispečink a následně do první diskotékové restaurace. V České republice nebývá zvykem, že by jedinou noční dvoučlennou pěší hlídku tvořily ženy, autor proto očekával možný konflikt v prostorách diskotéky, kde byla díky pokročilé noční hodině bujará zábava, a omladina evidentně pod vlivem alkoholických nápojů již nebyla příliš zdrženlivá. Policejní hlídka pozdravila u vchodu dva muže – vyhazovače a s úsměvem vklouzla dovnitř. Nutno uznat, že z přítomných hostů si nikdo nedovolil být vůči hlídce jakkoliv uštěpačný. Odpověď na nabízející se dotaz, byla z úst policistek jednoduchá. Legislativa a důslednost policistů v Nizozemí bezpochyby chrání postavení policisty natolik, že pokud by, dle slov policistek, někdo z přítomných v sále diskotéky byl vztýčil proti policistkám prostředníček, nebo by došlo k verbálnímu útoku na policistu, jedná se podle tamní legislativy o závažný trestný čin (přeloženo překladatelkou – o zločin). Policistky by v tomto případě přivolali kolegy z již zmíněného oddělu 112, v tomto případě by tito přijeli zamířovaným automobilem a označené osoby zadrží a převezou na služebnu 112 vč. jejich umístění do krátkodobé cely. Pachatelé zůstanou v cele až do následujícího pracovního dne, kdy na místně příslušném obvodním oddělení začínají úřední hodiny, a kde budou prováděny s pachateli další procesní úkony pracovníky kriminální služby ve spolupráci se státním zastupitelstvím.

- **Pracovní podmínky, služby a základní vybavení.** Policisté pořádkové služby jsou do služby standardně vybaveni balistickými vestami, které jsou upraveny pro nošení pod služební košili. Kromě balistické vesty mají policisté k dispozici na opasku další donucovací prostředky – pistoli, pouta, pepřový sprej, obušek a halogenovou tužkovou svítilnu, kterou policista krátkodobě oslepí osobu, proti které zakročuje. Ve vozidle pak policisté mají další donucovací prostředky typu brokovnice, dlouhých obušků a štítů. Výzbroj i oprávnění používat donucovací prostředky se řídí přísnými předpisy. Ke komunikaci používá policista radiostanici a dále služební mobilní telefon. Služební vozidla mají instalovaný GPS s navigací, lustrační počítačový systém, automobilní radiostanici. Co se týče stavebních úprav uvnitř policejní budovy, pracoviště dozorcího útvaru je odděleno od recepce s výhledem na čekárnu a recepční prostor. Malá výslechová místnost je diskrétního charakteru, vybavena potřebnými pracovními prostředky. Policisté používají k sepsání úředních záznamu a dalších hlášení společné místnosti s množstvím počítačových jednotek, přičemž si policista vybere počítač, který je v daný moment zrovna volný. Speciální místnost je určena i pro předávání potřebných informací policistům před službou, při kterém velitel směny sdělí ústně a za doprovodu prezentace zpracované v PowerPointu základní úkoly hlídce a ukáže fotky osob, po kterých policie pátrá. Nutno podotknout, že všechny místnosti na policejním oddělení jsou klimatizovány. Dalším standardem policejních oddělení je místnost pro odpočinek policistů, v této místnosti je jídelní koutek, kuchyňka s kávovarem a automatem s nealkoholickými chlazenými nápoji, samozřejmostí je výběr sáčkových polévek a čajů různých příchutí – samozřejmě zdarma a dle libosti. Dále je zde k nalezení kulečnickový stůl, čalouněné židle a zeleň. Dalším pozitivním prvkem je služba pro vlastní policisty v podobě čistírny uniforem. Policista po službě vloží svou použitou uniformu do igelitu s vlastní značkou a pověší na určené místo. Pracovník čistírny ji vyzvedne a uniformu vyčistí. Tato služba je hrazena zaměstnavatelem.

Péče o kvalitu

Již řadu let je u nizozemské policie jedním z důležitých témat péče o kvalitu. Z vyhodnocení, které provádí Inspektorát pro policii a péči o kvalitu policejní práce, vyplývá, že systém řízení kvality, který policie zavedla, funguje uspokojivě. Systém kvality u policie organizuje a koordinuje oddělení kvality. Uvnitř sboru vedl systém péče o kvalitu ke sjednocení názoru na kvalitu a k výraznému posílení vědomí o nezbytnosti jejího zlepšování. Kromě větší transparentnosti bylo také dosaženo zlepšení v oblasti výměny zkušeností a „nejlepších praxí“ (best practices). Systém péče o kvalitu vedl k tomu, že se nizozemská policie jako celek zdokonalila a je lépe schopna poskytovat své služby společnosti.

Hodnosti v nizozemské policii

Pár slov závěrem

Policie v ČR i v zemích na západ od hranic ČR prošly ve svém úsilí potírat zločin a jeho pachatele v podstatě stejným vývojem. Na jeho současném konci stojí v ČR, stejně jako kdekoli jinde, centrálně řízená specializovaná složka, výborně připravena na boj se zločinci. O to hůře je však připravena na setkávání s těmi, kdo se ničeho nedopouštějí. Je proto jen otázkou času, kdy se z bezúhonných občanů, pro něž byla tato služba původně zřízena, stanou pouze diváci v představení, jemuž rozumí stále méně. Odezvou na takový stav ze strany občanů je malé porozumění pro úlohu a činnost policie ve společnosti a propad důvěry. Stejně jako v Nizozemí, i v ČR jsou postupně na obvodních odděleních Policie ČR budovány recepce, které by měly nahradit ona miniaturní okénka, před nimiž se musí občan při komunikaci s policistou prosebně uklánět. Mnohem náročnější a zároveň mnohem méně viditelné jsou však změny, které musí policisté přijmout při své každodenní práci.

Pozn. 1) – Community policing je způsob policejní práce založený na spolupráci mezi policií, samosprávou a občany. Vychází ze znalosti prostředí, ve kterém se policista pohybuje, a z otevřené komunikace mezi všemi těmito skupinami. Zatímco předmětem zájmu tradičních policejních strategií je protiprávní chování a jejich administrace, předmětem zájmu community policing je následkům takového chování a možným škodám spíše předejít. Community policing nenahrazuje standardní policejní postupy, ale doplňuje je a usnadňuje.

Literatura

HRINKO, M. *Community policing za hranicemi*, Odborný policejní časopis POLICISTA, č. 5, str. 18 – 19, MV ČR, Praha 2007, ISSN 1211-7943

HRINKO, M. *Jak to dělají v Holandsku?* Internetová stránka <http://www.policista.cz/>, publikováno 10/2007, Praha 2007

Politie, Ministerie van Binnenlandse Zaken, Den Haag 2004, str. 55, VM50/23660

Key words: police, police practice, prevention, community policing.

Summary

The practise and information from foreign are these, with what our policemen still difficult admission. While in foreign countries we can find, how can we do the police work in other way. In other way it can means better or worse. In both these case is clear, that every experience, that is tried in practise life now, can come in hand once. Article put into as the fact, how can he perceived the work of niederlands policemen, one of the nord of the Moravian policeman.

*plk. Ing. Martin Hrinko, Ph.D.
ředitel Okresního ředitelství
Policie ČR Karviná
e-mail: martin.hrinko@seznam.cz*